

Доц. Пламен Павлов: Антична Македония не е за съвременна политическа или идеологическа употреба

19 юни 2009 | 10:46 | Агенция "Фокус"

Излезе от печат книгата „Македония земя Българска“ на доц. Пламен Павлов от Великотърновския университет и проф. Людмил Спасов от Пловдивския

университет. За антична и съвременна Македония и за научните тези Агенция "Фокус" разговаря с един от авторите - доц. Пламен Павлов.

Фокус: Доц. Павлов, заедно с проф. Людмил Спасов издадохте книгата „Македония земя българска“. Очаквате ли да предизвикате полемика с нея и кой период обхваща тя?

Пламен Павлов: От древността до наши дни - до Втората световна война, включително. Тази книга е част от една поредица от 10 книги, в която се разглеждат както познати, така и непознати страници от историята и културата на България. Това е шестата книга, като преди това тя беше предхождана от три книги на проф. Людмил Спасов за българската история – Българският XIX и XX век във фотографии и гравюри. След това излезе една книга на Бони Петрунова „Съкровищата на България“. Петата книга беше на Георги Владимиров за другата България на Волга, Волжска България. Това е шестата, която е за Македония. Има още три книги за националните туристически обекти в България и последната е за българските царици. Това е продължение на линията на издателство „Световна библиотека“ и на двата вестника „24 часа“ и „Труд“. „24 часа“ пръв поде инициативата да се направят такива популярни енциклопедични издания за широката публика, като те общо взето се ползват с много добър успех.

Автори на тази книга сме аз, Пламен Павлов, проф. Людмил Спасов от Пловдивския университет. Идеята се споделя напълно и от Александър Тренев на „Световна библиотека“. Написана е и въз основа и на нови неща, въз основа и на нови снимки, които лично с Тренев и един фотограф ходихме да правим по географската област Македония, не само Република Македония.

Фокус: С античните македонци ли започвате?

Пламен Павлов: Книгата започва с една обзорна глава за географската област Македония. Обръщам внимание на това, че Македония е една голяма географска област, която днес е в пет държави. Над 40 на сто е в Гърция, другата голяма единица е Република Македония, и разбира се някъде 10 - 11% остават в България. Освен това обаче части от географската област Македония има и в Албания и в днешната Република Сърбия, макар и сравнително по-малки. Въпреки че тази географска област, която от векове е гръцка по своя доминиращ елемент и по културна природа, днес е разделена между толкова много страни, реално погледнато, ако направим макар и едни приблизителни изчисления, днес в нея има доминиращо присъствие на българския етнически елемент, на българския етнокултурен елемент. Независимо дали тези хора в

резултат на етнически прочиствания, насилие, на депортирания и на какво ли не, днес са принудени да бъдат гърци или им е внушено, че не са българи както е във Вардарска Македония. В крайна сметка те носят не само българска кръв, но и български народопсихологически тип. И в обединена Европа, където се смята, че демократичните принципи и човешките права трябва да възтържествуват, в крайна сметка хората от български произход в цялата територия на географската област би трябвало да получат права да изявяват своето българско самосъзнание.

Фокус: За кого е предназначена книгата?

Пламен Павлов: Книгата е преди всичко за българския читател. Тя включва малки, синтезирани глави с информация за основните исторически събития в Македония, като се започне с антична Македония. Аз категорично настоявам, че става дума за една тракийска по тип държава. Претенциите на Република Македония, където този античен македонизъм се превръща едва ли не в някаква държавна доктрина и то абсурдна държавна доктрина, и от друга страна - претенциите на Гърция, че става дума за елинска история, са абсолютно неправомерни. Всичко показва, че имаме работа с една тракийска по тип държава, подобна на Одриското царство, на Гетското царство. В нея има, разбира се, много силно елинистическо влияние, но нейното наследство в никакъв случай не може да бъде самоцелно приватизирано от Гърция или от Македония, то принадлежи в не по-малка степен и на българската история, бих казал – изобщо и на балканската история. Крайно време е да се разбере, че антична Македония е нещо, което не е за съвременна политическа и идеологическа употреба.

Фокус: Как гледате на случката с Принца на хунзите точно преди година?

Пламен Павлов: Това говори до каква степен на безизходица и безсилие са стигнали идеолозите на подобна доктрина. Тя е абсурдна, тъй като десетилетия наред се наблягаше на славянския характер на Македония, става дума за Вардарска Македония. Сега изведнъж се отиде в друга крайност, че това са антични македонци. Микс от тези идеологически внушения е съществувал винаги, но днес той достига до някои смехотворни форми. Това с хунзите просто не е за коментиране, то излиза в сферата на ирационалното.

Това, което днес македонската държавна пропаганда твърди, на практика са тезите на Германос Каравангелис и на Павлос Меласа - най-големите мародери на македонските българи в Южна Македония, които твърдяха същото за българските селяни: „Вие сте потомци на великите гръцки хора на Александър Македонски, а после са ви българизирали“. Нека да се замислят идеолозите на тази доктрина, до каква фаза на абсурд достигат с подобни твърдения.

Фокус: Как гледате на спора - чия е антична Македония?

Пламен Павлов: Що се отнася до самите исторически извори и до този наистина планетарен спор - чия е антична Македония, самите древногръцки автори, да речем от времето на Омир в продължение на векове в ранната гръцка история изобщо нямат понятие Македония. Става дума за тракийски структури, за тракийски владетели. Вече във времето на Александър Филелин по политически причини самите антични македонски владетели започват да претендират да бъдат обединители на елинския свят.

Нека да припомним случая с Олимпиадата, където на Александър Филелин му е казано, че е варварин и с много други вече омръзнали до болка примери, които за съжаление днешната пропаганда - македонска и гръцка - продължава да

игнорира като че ли в тях не се съдържа информация от първа ръка. В крайна сметка и в този компонент, античното минало, Македония не се отличава от останалите български земи, тъй като става дума за тракийски земи. Основно става дума за тракийски племена, които живеят още от река Бистрица или от съюзната граница на Македония, на практика на север и на изток цялото население е за сметка на тракийски племена. Вече в някакъв западен ъгъл има и илирски племена. В крайна сметка древните македони (така е по-коректно да се казва, а не македонци, тъй като македонци е етнографско съвременно понятие) древните македони са такива каквито са древните одриси, древните гети, беси, меди, мизи, кробизи и всякакви други племена в българските земи, които после в средновековието са наследени вече от средновековния български народ. Той, разбира се, е с други етнически компоненти, не само античните. Така че - Антична Македония е един от най-големите митове и една от най-големите лъжи, която използват днес пропагандата, и в Македония, и в Гърция. Не бива да се забравя, че в Гърция това се използва със същата антибългарска и антинаучна цел. В никакъв случай не трябва да свеждаме нещата само до Република Македония с тамошните претенции за нещата, но факт е, че цялата култура на антична Македония, нейният език в крайна сметка са свързани с траките. Аз се базирам на сериозните изследвания на специалисти по темата. Няма и античен македонски език, това е бил тракийски диалект. Самият факт, че Александър е говорил отделно на своите войници и че гърците не са го разбирали, показва, че не става дума за гърци, а че става дума за траки, независимо дали са македони, дали са одриси, дали са някакви други.

Фокус: В Средновековието как стоят нещата?

Пламен Павлов: Що се отнася до Средновековието там нещата са категорично ясни. В продължение на над 1000 г. няма исторически извор, който да твърди че в Македония да живеят някакви други хора, освен българи. Става дума както за собствените домашни български извори, битолския надпис на Иван Владислав и други, така и за византийските автори, за сръбските, за албанските, за кръстоносците и за кой ли не. Над 1000 години. Това е показано много добре в много български издания, а пък и в издания на хора, които имат и грехове по темата, като Венко Марковски. Нека да припомним книгата на Венко Марковски „Кръвта вода не става“, спирана два пъти от наша собствена комунистическа власт, където тези неща са до болка изяснени, че става дума за българска история и за нищо друго. Самоцелното отделяне на историята на Македония, било средновековна или по-късна, от историята на България, е една огромна научна лъжа. Крайно време е така наречената македонска наука да осъзнае това лицемерие, тъй като става дума за тотално лицемерие. Мога да обвиня нашите македонски колеги или поне голяма част от тях в това, че те, знаейки каква е истината, лъжат своите собствени студенти и своите собствени читатели. Особено преподаватели от Скопския университет, тъй като те написаха дисертации, станаха професори. Няколко поколения македонски учени на базата на български изследвания и на книги, в които пише категорично че става дума за българи, просто сменяйки терминологията от българи на македонци, македонизират историята. Това е познато на целия свят. Затова тезите за Самуиловата държава като македонска не се приемат от никой сериозен учен по света и си остават за вътрешномакедонска употреба, независимо от техните опити да го наложат в световната наука.

Фокус: Голяма е претенцията за цар Самуил...

Пламен Павлов: Претенцията за цар Самуил е изключително абсурдна и смехотворна, тъй като и сега никой в Македония, независимо от всевъзможни опити, някои от които са куриозни, не може да даде отговор на това - защо Василий II е българоубиец, защо Иван Владислав е българин родом, защо навсякъде се говори само за българи, какви са в крайна сметка комитопулите, след като е очевидно че става дума за Първото българско царство с преместена столица поради византийското завоевание на Преслав...

Но ние не бива да подминаваме въпросите от по-късната средновековна история. У нас се е наложило една доста трайна представа, че Второто българско царство е обединявало българските земи включително и Македония, единствено при Калоян и Иван Асен II. И че след това фактически Македония е загубена. Това не е вярно, тъй като на практика земите на днешна Македония през по-голямата част от съществуването на Второто български царство са си български, като държавна територия. Да не говорим, че като култура и като население са категорично български. Константин Асен, един владетел който управлява 20 г. от 1257 до 1277, е български болярин от Скопие, който е избран от българските боляри за цар на цялата държава. Миналата година в Скопие при археологическите разкопки бяха намерени негови монети, и на Иван Асен II. И монетите на Константин Асен, и на Иван Асен, пък и други български владетели, могат да бъдат видени в музея в Скопие, но там те са сложени между чуждите монети, заедно със сръбски, венециански, византийски и какви ли не. А става дума за монети, които са на същата държава, на която той е цар, на България, на Второто българско царство.

Нека да не забравяме, че в продължителни периоди самата българска Средновековна държава е управлявана от владетели, които са родом от Македония. Или пък да речем в 1255 г. (в тази книга е поместен един много малко известен портрет на Михаил II Асен и на неговата съпруга Анна), тогава Костур е в България. Град Костур, днешната гръцка Касторя, тогава е в България. Това говори, че тези наши, малко наивни нагласи за „добри“ и „лоши“ царе не са съвсем точни. Дори при царе, които на пръв поглед се смятат за слаби, усилията да се съхрани българската държавна територия, включително българските позиции в Македония, не само ги има, но дават и резултат.

Що се отнася до XIV век, когато Македония е под византийска и под сръбска власт, не бива да забравяме, че когато се разпада Душановото царство в 1355 г., на практика върху негови руини израстват няколко български държавици. Най-голямата от тях е тази на Вълкашин и на неговия син Крали Марко. Всички тогавашни извори, включително и сръбските, твърдят, че Вълкашин, Углеша и после - Марко владеят български земи. Самият крал Марко е възпяван и като български цар, дори в собствени грамоти той се нарича владетел на българите. Душан по време на голямото Сръбско царство също твърди в официални документи, че е владетел на не малка част от българското царство, става дума за Македония, не става дума за нищо друго. Българската физиономия, етнокултурния характер, българската етническа природа на Македония през XIV век не буди никакво съмнение.

Що се отнася до времето на османската власт до Възраждането, там процесите си продължават по начин, който е много сходен с останалите български земи. Колегата проф. Людмил Спасов дава в тази книга редица нови опорни точки за българското Възраждане в Македония. Показва много интересни процеси, които

текат там. Много знакови личности на българи от Македония, което показва че подобно на Мизия и Тракия, Македония е една от териториите на българското Възраждане и че тя не може да бъде отделяна от българското Възраждане в останалите земи.

Да не говорим, че самият Паисий Хилендарски, реално погледнато, е от Македония.

Да не говорим за редица други – Кирил Пейчинович, Йордан Костадинов – Джинот, за много други български възрожденски дейци, които с родом от Македония.

Фактите показват, че няма българска чета, в която да няма хора от Македония, че в българското Опълчение има над 1000 души от Македония. Тоест няма никакво прекъсване в традицията между Средновековието и Новото време. Казвам го това, тъй като в македонските учебници и книги дори самото понятие Възраждане е сменено със сръбското понятие Преродба и съответно възрожденците биват наричани преродбеници.

Става дума, че самите тези хора, когато са живели и са писали на български и са откривали български училища и читалища, една от основните им задачи е да се борят с опитите за сръбска културна инвазия и със сръбската пропаганда. Да се използват сръбски термини за тях, е меко казано кощунствено, само и само да се избяга от българското понятие.

Що се отнася за историята на Македония след 1878 г. в нея проф. Спасов поставя много сериозен акцент и тук задължително влиза Българското национално освободително движение в Македония, икономическите процеси които се развиват, войните за национално обединение. Навсякъде се вижда тази дълбока обвързаност на македонските българи със свободната държава България, което се илюстрира от много документи, много снимки, много нов или забравен, или не достатъчно известен архивен и въобще изворов материал.

Денка КАЦАРСКА